

„EDINOST“
Izda se trikrat na teden v šestih iz-
dankah ob torekih, četvrtkih
in sobotah. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerje pa ob 7.
uri večer. — Obojne izdanje stane:
za eno mesec . f. 1.—, letno Avstrija f. 1.50
za tri mesece 3.— „ „ „ 4.50
za pol leta 6.— „ „ „ 7.—
za vse leto 12.— „ „ „ 15.—
Naročnine se plačujejo naprej na naročbo
brez priložne sračunice se uprava ne
ozira.
Poslanišne številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč.,
izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglaš se računa po tarifu v petiti; za
naslove s debelimi črkami se plačujejo
prostor, kolikor obsega navadnih vsi tje.
Poslana, osmrtnice in javne zahvale, de-
maš oglaš itd. se računajo po pogodi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
biti frankovano, ker nefrankovana se
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spr-
jema upravnništvo ulica Molino plo-
sola št. 3. II. nadst. Naročnino in oglase
je „plačevati“ loco Trst. Odprte reklama-
cije se pristoje pošiljajo.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinosti je moč!

Italijanskim duhovnikom v odgovor.

V Istri 25. marca 1898.

Gnjusi se nam, da povemo po pravici, vse to, kar počenjajo italijanski mladi gospodje „Amicove“ barve zadnje čase. Neradi pišemo o vedenju teh čudeznih patentiranih katolikov, ki je kažejo do svojega višega predstojnika, tržaškega škofa. Gnjusi se nam to vedenje tem bolj, ker je podpirajo celó stareji duhovniki. — A naša čast in naš ponos zahtevata, da goverimo tudi mi, kajti vsled nedostojnega, nečuvnega, uprav proticerkvenega vedenja italijanske duhovščine do našega in tudi njihovega škofa, užaljena je žnjim vsa slovanska duhovščina. Predrzna, kakor je italijanska klika v Trstu, bi si gotovo ne upala toli očitno nastopati proti viši cerkveni oblasti, ako bi je ne podpirali zastopniki sv. cerkve sami, italijanski duhovniki. Naj le govoré, da Slovani vznemirjajo mirne Tržačane, a zato ne bodemo molčali. — Često smo čitali v naših listih o nekakih podrepih italijanske gospode, ali, ako se ne motimo, igra zadnje čase ravno „Amico“ s svojimi falzifikati uprav lepo ulogo pravega podrepnika čifatskega „Piccolo“. Prav, da ste vendar enkrat (morda nehoté) pokazali svojo pravo barvo! Tega ne vemo, ali vas je do tega privedla strast, ali pa gorostasna domišljavost, pač pa slutim, da — oboje!

Nam se dozdeva, da se je začela zoper sedanjega škofa ista gonja, kakorino je uprizorila italijanska klika zoper msgra. Glavino. — Ker pa tem gospodom v duhovskih haljah nihče ni stopil na prste, postali so objestni, predrzni, in očitni v nekem fanatizmu. — A kaj je vendar zagrešil škof, da ga ravno italijanski objestneži, patentevani „katoliki“ „Amico“-ve barve tako skandolezno napadajo, da se cele vernike sčuvajo zoper lastnega škofa? — Podrepi „Piccoli“-jevi, odgovorite nam!

Sicer vam pa mi lahko odgovorimo, ker ed vas ne pričakujemo objektivnega odgovora. —

PODLISTEK.

Prednja straža.

ROMAN.

Poljski spisal Boleslav Prus. Prevelevali Podravski.

„Gotovo že spó. Aaa!... Ne, poljubi me za lahko noč.“

„Mar naj bi šla k tebi? Pa ti mene poljubi! Tako sem utrujena.“

„Toda poljubi me za to, ker sem tako dobro predal imetje Aaa!...“

„Torej pridi sem.“

„Ker se mi pa ne ljubi... Aaa!...“

„Hirschgold?... Hirschgold?...“ je šepetala gospa. „Aha, že vem! To je nekak znanec mojega očeta... Prva mazurka je bila nenavadno zala...“

Grajščak je že smrčal.

VII.

Teden po oni veselici sta grajščak in njegova žena zapustila deželo ter se preselila v Varšavo. Njuno mesto je zaval peoblaščenec Hirschgolda, pegast žid, ki se je nastanil v mali sobici stranskega poslopja. Po noči je z železnim drogom zatikal vrata ter spal z dvema revolverjema pod vajnico, po dnevu pa je ves čas pregledoval, ali pisal nekake račune.

Nekaj pobišne oprave je vzel s seboj, ostalo pa je ukazal Hirschgoldu prodati. Jedem bližnjih graj-

Nihče ne dvomi, da so italijanski duhovniki dolžni skazovati svojemu škofu isto pokorščino in spoštovanje, kakor mi slovanski, ne gledé na to, da-li je škof po rojstvu Slovan, Italijan, ali karsi bodi! Gotovo, vsaj v vseh cerkvenih stvareh, če tudi ne v političnih. In zadnja naredba škofova je pač strogo cerkvena, da si ji je „Amico“ nadel nekako politično barvo; to pa le zato, da je lažje udrihal po Slovincih in indirektno po svojem škofu. — S tem so pa italijanski duhovniki (ko so podpisali eno hinavsko spomenico do svojega škofa) indirektno odrekli svojemu škofu dolžno pokorščino, ker nasprotuje v svoji spomenici popolnoma pravični naredbi škofovi. Seveda skušajo opravičevati ta svoj ingeretni korak, češ, da ji njihova želja utrditi avtoriteto, ki jim je sveta in nedotakljiva. Kaj ne, gospodje, „far l'ipocrita“, to znate dobro že iz časov semeniškega življenja! — Vendar so o vsem tem svojim jako nepremišljenim korakom direktno zadeli ob dve pglavitni dogmi sv. katoliške cerkve, nasprotujoči jima. „Jus canonium“ — in tega morate poznati dobro, saj imate med seboj dva baje „izvrstna jurista“ — pač nikjer ne govori, da nima škof, in jedino le škof, pravice, dá, celo dolžnosti, da v svoji škofiji po potrebi svojih vernikov ali sam oznanjuje besedo božje, ali jo daje oznanjevati posvojih služabnikih. Štirje „doctores theologiae in juris canonici“ bodo pač znali, da je sv. Pavel govoril po Judeji takratni judovski jezik, dočim je v Korintu, Atenah in drugod gotovo govoril grški jezik, v Rimu, ali saj v pismu do Rimljanov, latinsko. Tako so delali vsi apostoli! Tako je delala vse čase sv. katol. cerkev, in tako dela tudi še dandanes. In zakaj? Ker je izpolnjevala in spolnjuje še dandanašnji zapoved svojega ustanovitelja Jezusa Kristusa. Zakaj pa ravno tržaški škof ne bi smel delati tako? Saj je postavljen od sv. cerkve za Nemce, Slovence, Hrvate, ne pa samo za Italijane! Ker je Slovenec v Trstu, mora jim dati „kruha“ in sicer v podobi božje besede. Ker je pa pred Bogom ed-

ščakev je kupil pobišno opravo v salonu, drugi eno v obednici, tretji iz spalnice. Knjižnice so kupili židje na funte, župnik si je kupil ameriške orglje; zofe in stole je dobil Gobar, Orehovski pa je kupil za tri rublje veliko sliko Lede z Labudom. Vložena tla so odpotevala v gubernijo, da bodo tam zaljšale dverane okrožnega sodišča; žameteve zavese s sten pa so kupili krajači ter jih prenaradili v jopice za vaška dekleta.

Ko je čez par tednov po odhoda grajščaka Polš našel k grajščini, je kar ostrmel o pogledu na te razdejaje. V oknih ni bilo šip, na vratih, odprtih na stečaj, ni bilo jedne kljuke; stene so bile odrte, tla izrovana. Salon je bil podoben gnejišču, v buduaru je gospa Jozelneva postavila nekoliko kurnikov s perutnino, a v pisarni je bivalo par židov ter je ležala tam ogromna množica pil, sekir in lopat. Grajski služabniki, ki so po dogovoru imeli tu stanovanje do Kresa, kretali so se od jednega keta v drugega, brez sega peala. Voznik je pil na smrt, ključarica je ležala bolna, jeden hlapec in neki strežaj sta sedela v občinskem zaporu, obdolžena kraje kljuk in vratice od pešij.

„Kazen božja“, je šepetal kmet in strah ga je prevzel o misli na velikanško moč, ki je hipoma razdejala dver, stoječi tukaj že od pamtveka. Zdele se mu je, da nad vasjo in dolino, kjer se je rodil in vzrastel, in kjer se na veke pešivale

govoren ne le za Italijane, ampak tudi za vse druge, torej tudi za Slovence, mora skrbeti po svoji vesti, da beseda božja Slovincem koristi v dušni blagor. Koristiti pa more beseda božja le tedaj, ako jo ljudstvo nme popolnoma, kar pa je mogoče edino le v domačem jeziku, torej za Slovence v slovenskem. — Škof je s svojo naredbo storil za Slovence to, kar sta mu narekovali vest in odgovornost, in nič več. Vendar mu vi odrekate to pravico, in to edino le „probono pacis“. — O ti ljubi „mir“, kako izrabljajo ljudje tudi tebe! Seveda, skrb za mir je ital. duhovnikom le nevidezna, v resnici pa se „uzorni“ katoliki pokazali s tem korakom uprav diabelično sovraštvo do Slovencev. Niti besede božje jim ne privoščajo v domačem jeziku!! In to duhovniki katoliške cerkve! — Večega sovraštva do Slovencev ne najdemo niti v najzagrizenejših Italijanih!

(Zvršetak pride.)

Računi tržaške okolice.

Govoril v mestnem svétu tržaškem svet. Ivan Goriup dne 17. marca 1898.

(Zvršetak.)

Stroški za pogozdovanje so istotako stvar občine in je dotični znesek razdeliti med mestom in okolico, primerno številu prebivalstva, dočim je v izkazu, navedenem že večkrat, vse naloženo kakor breme okolice. In tako mnogo drugih stvari.

K naslovu „šole“ moram reči, da se italijanski otroški vrtci in večina italijanskih vsoprednic po okolici popolnoma brez potrebe in bi se mogel dotični trošek zmanjšati za mnogo. Nasprotno pa se ne snujejo šole tam, kjer bi bilo neizgibne potrebno, kakor n. pr. v Gropadi-Padričah, kjer zahtevajo šole že teliko let; v Rocolu in pri sv. Mar. Magdaleni čakajo šole istotako že mnogo let, ne da bi se ni male upoštevala njih zahteva.

O troških za okrajne in vaške načelnike prečem samo, da bi se isti mogli izdatno skróiti, ne

kosti njegovih očetov, da nad tem tihim kotem sveta visi nekak nevidljiv oblak, iz katerega je švignila prva strela ter razdejala bivališče grajščakovo.

Nekoliko dni pozneje jeli so po okolici gemaziti novi ljudje. Bili so te žagarji in tesarji, večinoma Nemci, privabljeni semkaj radi nujnega dela. Šli so kar telpoma mimo Polževe kočé, razvršeni kakor vojaki. Nastanili so se v grajščini, izgnali služabnike iz stanovanj, pogнали še ostalo živino iz hlevov ter napelnali vse prestore. Po noči so zakurili velika ognjišča na dverišču ter v jutro telpoma marširali v gozd.

Iz početka ni bilo zapaziti sledú njihovega dela. Čez malo časa pa, kder je imel dobre uho ter obstal na griču, je mogel slišati od strani gozda nekaj šum. Ta šum se je delil dan za dnem na pesamične odmeve, kakor bi kdo s proti bebnael po mizi, take, da je bilo naposled že povsem različno slišati padanje mnogih sekir in lomastenje padajoših drevov. Gezd se je nekake penžal; na njegovem valovitem površju se se pojavljale čimdalje nove ščerbine; pred človeškimi očmi so ginili vršaci in v temne zeleni steni se se jelo svetiti nekake špranje, potem okna in naposled prelomi, skozi katere je zrle nebo, nekake začudene, da sedaj prvič, odkar stoji svet, gleda v te doline od te strani. (Pride še.)

da bi bilo na škodi redno opravljanje upravnih poslov.

In tako morem trditi še o mnogih drugih nepotrebnih stroških, dočim se ne dovoljuje mali zneski, zahtevani za bolj potrebne stvari.

Konečno pravi mestno računovodstvo, da mesto ni obremenilo okolice nijednim delom dolga občine; ako pa bi hoteli napraviti prave račune, bi morala okolica vzeti na se del dolga.

Res, jako radodarno je to mestno računovodstvo! Najprej izjavlja, da okolica nima nikakega deleža na občinskem premoženju, stavlja v račun figurativne najemščine za šolska poslopja itd., a potem pa bi hoteli naložiti okolici del občinskega dolga!

Najlepše pa prihaja ob zaključku izkaza mesta računu, kjer je rečeno: „Ako vendar vzlic temu, da se izvestni stroški niso zapisali v obremenjenje okolice, deficit za leto 1896 dosega lepe svoto gl. 151.167/45½ (ta pol nč. je radi doslednosti), meni to računovodstvo, da je dosežen vseh, ki ga ima to-le delo!“

Po takem moramo misliti, da navedenemu izkazu ni bil namen — kakor bi moral biti — da se poda natančna slika o dohodkih in troških okolice, ampak, da mu je bil namen jedino ta, da bi dokazal, da je okolica pasivna.

Po mojem skromnem menenju se ta namen ni dosegel. Ob točki in dobri upravi okolica ne bode nikdar bolj pasivna, nego ostali del občine. Zaključujem v nadi, da slavnostni svet Le bode dajal uplívati na se po telikrat navedenem elaboratu ter da bode odslej bolj poštevati opravilene zahteve okolice, nego jih je doslej!

Deželni zbor istrski.

XVII. seja dne 26. februaria 1898.

(Dalje.)

O 13. točki italijanskih predlogov, glede zakonskega načrta o samostojnih šolah, je govoril posl. V. Spincič:

Visoke zbornice! Dovolite mi samo nekoliko besedi k tej resoluciji. Meni se zdi, da določa že zakon, da za vsako šolo, ki se hoče ustanoviti, treba 40 otrek. Tako veli §. 59 drž. šolskega zakona. Ako treba 40 otrek za osnovo jedne šole, potem je po moji misli povsem naravno in logično, da treba tudi toliko otrok za paralelne, oziroma samostojne šole, razdeljene po narodnostih v jednem in istem kraju, kjer se hoče ustrojiti šola. Radi tega mislim jaz, da je ta predlog povsem odveč, ter hočemo mi zato glasovati proti istemu.

Proti zahtevi Italijanov, pod točko 14. glede pomočnikov odposlancev deželnega odbora, navajal je isti poslanec Spincič:

Visoki zbor! Tudi tu mi budi dovoljenih nekoliko besed. Že nekje v zakonu in tudi z naredbami je določeno, kdo ima biti na licu mesta, kadar se ustanovlja šola. Zato menim, da ni potrebno nikakor, da bi poleg odposlancev dež. odbora pošiljali še druge. Dovolite mi primero, da pokažem, kako se je postopalo do sedaj v takih stvareh! Za Voloski okraj je imenoval deželni odbor svojim odposlancem človeka, proti kateremu je že bilo toliko pritožb v didaktičnem, političnem in moralnem obziru, da se je pred nekoliko leti sam c. kr. okrajni šolski svet videl prisiljenega, da premesti tega človeka drugam. Ali vi ed deželnega odbora ste se protivilili temu, ter se je slednjič deželni šolski svet umaknil pred vami in je pustil dotičnika na onem mestu. Še več. Mesto da bi ga kaznovali po zaslugi, še nagradili ste ga, imenovavši ga v c. kr. okrajni šolski svet, a vrhu tega v novejši čas še za delegata svojega za snovanje šolskih okrožij, tako, da bode — lahko se reče — nadzornik vseh nadzornikov.

V Kastvu, kjer sem člen občinskega zastopa, sem imel prilike, da vidim, kako ta učitelj-ravnatelj nadzoruje svojega ravnatelja, kake zasleduje njegovo delovanje. Tako se, gospoda moja, še nagradjuje oni, ki bi morali biti kaznovani, tako se širi pokvarjenost med našimi učitelji, in po njih tudi med prebivalstvom!

Sedaj bi hoteli dajati denarja še za druge, povsem nepotrebne delegate, da bi še več njih pitali z denarjem dežele. Za take stvari imate denarja, a kadar mi zahtevamo kake šole, pravite,

da nimate denarja. Zato hočemo glasovati proti vašemu predlogu z vse odločnostjo. (Manjšina: Živio!)

Konečno je govoril posl. dr. D. Trinajstić o XV. točki Italijanov za vzdrževanje odpravljenih italijanskih razredov v Pazinu:

Visoki zbor! Častni g. poročevalec si je hotel šteti v nekake zasluge, ker je nekdanje občinsko zastopstvo v Pazinu sezidalo ono poslopje, kjer so sedaj nameščene šole. Priznavam, da je sezidalo te poslopje in jaz mu nočem odrekrati zasluge na tem, ali povdariti moram, da se ono poslopje ni sezidalo samo italijanskim denarjem, ampak tudi — in to po večem delu — hrvatskim, ker od 3000 prebivalcev občine Pazin — ki je sama doprinesla za te poslopje — jih preko 2000 pripada hrvatski narodnosti. Ta narodnost ima torej tudi pravico do tega poslopja in da gospodari v njem.

Nadalje je gospod poročevalec izvolil reči, da se je osnovala hrvatska šola, čim so se tam nastanili „tujinci“. Ta izraz „tujinec“, katerega se je poslužil gospod poročevalec, mislim, da se ni nanašal na bivšega načelnika Fabrisa, ker je tam tako demač — ako ne bolj — kakor gosp. poročevalec sam, ki se je naselil v tej občini pred 40 ali 50 leti. Na ta način moram misliti, da se oni izraz ni nanašal na načelnika Fabrisa, ampak na ona druga dva, ki sta se naselila v Pazinu: na blagopekojnega Dakića in mojo malenkost, ki je imela čast, da je prišla v to občino. Jaz moram protestovati tu enkrat za vselej proti temu, kakor da bi bil jaz tujec v tej deželi. Jaz mislim, da bi ta naslov bolj pristojal g. poročevalcu, ki je — ako se ne metim — došel z Reke in je po takem ogerski pripadnik, nego pa meni, ki sem rojen v Istri, ki imam pravico, da se imenujem Istran, da nesim ime, katero nosi jeden predel te zemlje istrske. Protestujem proti temu nazivu prehajam na stvar samo, na reč na to, da so se odpravili trije razredi italijanske ljudske šole v Pazinu.

Občina nima dolžnosti vzdrževati toliko število učiteljev, da bi toliko drpinašala za stanarino, šolske klopi, razsvetljavo in druge potrebe. To je preveliko breme za občino in občina ima pravice, da zahteva, da se odpravi, kar jej ne pripada. Vlada je, rekel bi, ugodila tem zahtevam, a sedaj se dviga ta večina, ki bi hotela obremeniti občino z vzdrževanjem teh šol. Mi smo bili te dni priče, da ta večina sploh noče snovati hrvatskih šol, dokler ne bode predložen načrt za vse šole, katere trebajo oni. Ta večina, ki noče hrvatskih šol, kjer se potrebne in kjer jih zahteva zakon, odreka v to svrhu nujna sredstva, a v druge namene in na drugem mestu hoče razmetavati denarje velikodušno. Zato bomo glasovali proti tej resoluciji jaz in moji tovariši.

(Zvršetak pride.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 28. marca 1898.

K položaju. V tem tednu bode imela zbornica poslancev še kake 4 seje in potem se razide na velikonočne praznike. Počitnice bodo trajale do 20. aprila.

Jutri se bode nadaljevala razprava o izjavi ministrskega predsednika grofa Thuna. In še vedno se vzdržujejo glasovi, katerim nismo mogli verjeti s prvega, da namreč vlada ne poseže v to razpravo. Na ta način bi bil popolnoma zgrešen ves cilj te razprave in čas zgubljen prav brez vse potrebe, kajti stranke — sosebno one na desni — so pritrle dotičnemu predlogu nemškega poslanca Steinwenderja za otvoritev razprave o izjavi vladni je z ozirom na v obče grajano splošnost te izjave, torej z željo, da razprava donese več jasnosti glede na nakane vlade in na načine, kako misli ista vsaj nekoliko izlečiti bolne odušaje naše. Iz kratka: stranke so pričele razpravo v predpostavi, da vlada da podrobnejih pojasnil. Ako so se varale v tem pričakovanju, ako je res, da vlada ne poseže v razpravo, potem se jutri ali pojutrnjem zaključiti ta razprava.

Potem pridejo na vrsto predlogi za obtožbo ministrov. Toda prav možno je, da se izdatno skrči zanimanje za to debato, sicer toli pikantno za vsaki obstrukcijski želodec. Menimo namreč, da utegnejo dogodki v strankah samih obrniti na se vso pozornost.

Danes meni, jutri tebi! tako kliče lahko sedaj desna levica. Kolikim samodopadanjem so beležili obstrukcionisti sfront tirolskih konservativcev, z baronom Dipanlijem na čelu, proti večini, ter znake o propadu, ki se je baje jel širiti med radikalnimi šivji češkimi in češkim klubom kar je došla iz Bodembaha ob avstrijsko-nemški meji senzacijselna vest, da je Schönerer na nekem shodu lastnoročno in neusmiljeno razbil tisto toli slavljeno nemško gemeinbürgschaft, to je, brezpogojno vez med vsemi Nemci, ter da je v posebni brzovjki do vodje nemške ljudske stranke, g. Bismarckera, napovedal neizprosno vojno tolike tej poslednji stranki keliker tudi nemški napredni stranki. In oni, ki so se veselili še pred par dnevi na razpeklinah, ki jih kaže desnica, so kosternirani danes, da je oni, ki je bil proslavljeni zgraditelj nemške zločnosti, prvi vzel v roko najtežje kladivo, da poruš svoje lastno delo. Ali si je možno misliti hujega iznenađenja? Mislili so, da bodo v Schönererjevem lončku kuhali tudi svojo lastno juhu, a sedaj morajo čuti, da so izdajalci na nemškem narodu vsi oni, ki nočejo biti le kuharji Schönererja. Ali prepozno je prišlo spoznanje, kakor kažejo dogodki na rečenem shodu v Bodembachu, kjer so jednostavno ekspedirali na ulice oba govornika nemških liberalcev in je mogel Schönerer govoriti ob frenetičnem aplavzu navzočih! O da: danes meni, jutri tebi!

Zmešnjava v strankah postaja torej vedno huja: Tirolci revoltirajo proti desnici, laški duhovniki se vežejo z nemškimi liberalci, češki radikalci revoltirajo proti češkemu klubu, najradikalnejši Malorusi kličejo na pomoč Nemce in slednjič je nemško-nacionalni potentat Schönerer napovedal vojno svojim lastnim obstrukcionistom in je v Bodembachu že sprožil prvi strel.

Ob taki zmešnjavi — kdo bi mogel ugibati, kaj nam prinese jutranji dan?!

Avstrijski Italijani in — Švici. V svojem odgovoru na članek v „Seri“, v katerem se je dunajski dopisnik tega lista trudil v potu svojega obraza, da bi dokazal, kako kruto je položenje avstrijskih Italijanov, ker se istim od strani avstrijskih vlad odklanja vsaka tudi najskromnejša in najzakonitejša zahteva, smo prezrli jeden jako važen odstavek. To je oni odstavek, v katerem črta člankar paralelo med položajem avstrijskih Italijanov in med položajem onih v — Švici.

Na to treba reagirati. Mi se čudimo zares, kako je mogel biti „Seri“ člankar toli nepreviden v svojem sklicevanju. Primorski Italijani, v katerih je posebljeno načelo nadvladja in hegemonije; primorski Italijani, ki so najrditeji nasprotniki ideje enakopravnosti vseh narodnosti, ti isti Italijani, ki se svoje navladje v teh pokrajinah — sosebno pa v Istri — zasnove na podlagi gnusne oligarhije, avtokratičnega in samovlastnega gospodovanja malega števila mogočnejev, ti isti Italijani se sklicujejo na iste Švico, v kateri je posebljeno načelo popolne in absolutne enakopravnosti vseh treh narodnosti, bivajočih v tej republiki, v kateri je ustava posamičnih kantonov prek in prek demokratske uravi! Sedaj res ne vemo, ali so gospodje res toliko drzni, ali pa je njih zadrega že tolika, da ne vedo, na kaj se — sklicujejo. Kar strmeti morame, da se Italijani sklicujejo na stvari, ki ravne njih same naravnost bijejo po zobeh.

Člankar v „Seri“ piše namreč: „Zakaj nočejo pogledati v Švico? Mar Tičineži, ki so isto-tako Italijani, niso dobri podaniki Švice? Ali tam jih nikdo ne prijemlje za grlo, da bi jih imenoval Francoze ali Nemce, tam se povspešujejo njih šole, njih trgovina, njih industrija!“

Bravo! Živio! Take je prav! Take paralele nam ugajajo, ker nam kličejo tem izraziteje preč očivse eno, kar delajo in česar ne delajo Italijani v Primorski: kako tišče za vrat primorskega Slovana, da bi ga pretvorili v Italijana; kako ne povspešujejo šolstva slovanske večine v deželi in kake marveč z raznimi šolskimi taksami zapirajo ljudstvu pot v šolo; kake ne privoščajo ljudstvu miti najprimitivnega pojma o racionalnem poljedelstvu in trgovini, zbek česar je narodno gospodarstvo v teh pokrajinah v najprimitivnejem stanju itd. itd.

In ob takih razlikah v vedenju med Italijani v Švici in našimi sodežalani italijanske narodnosti si upajo še Italijani napravljati paralele med tu in tam. Seveda da v Švici nikdo ne tišči Itali-

lanov za vrat in da isti diha po vsem svobodno, ali ni smeti pozabiti, da tudi oni niti ne smejo sanjati o tem, da bi koga drugemu tiskali za vrat!! Stvar je jednostavno ta, da v Švici je Italijan enakopraven poleg enakopravnih! Ali naj bi se le poskušal vesti tako, kakor se vede Italijan v Istri!!

Toda najvažneje pridi sedaj! V Švici sestavljajo Italijani le kakih 5% vsekupnega prebivalstva in so enakopravni, na Primorskem pa hote odrekati večini prebivalstva pravice do narodne eksistence!!

Kam je vendar mislila „Sera“, ko se je, hoté braniti nezmerne in naravnost drzovite pretenzije svojih sorojakov, sklicevala ravne na Švico? Saj so vendar ravno narodnostni odnosi v Švici najstrožja obsodba odnosajev, kakor so jih uvedli Italijani v naših deželah in kakor bi jih hoteli vzdržati — to nam dokazuje tudi vse to napenjanje „Sere“ — za vse večne čase. Ali, ker je laški list že storil to neverjetno naprevidnost, porabimo torej to priliko in povejmo njemu in njegovim rojakom: čim avstrijski Italijani ne bodo zahtevali za se več, nego pogojev za svobodni narodni razvoj, a ne bodo kratili pogojev drugim narodnostim za istotako svobodni narodni razvoj; čim se ne bodo protivilili temu, da se tudi v nas ustanove taki narodnostni odnosi, kakršni so v Švici: potem bo mir in bomo zadovoljni mi in bodo zadovoljni tudi Italijani, kakor so zadovoljni — v Švici!

Taka in ne drugačna je morala iz vsporejanja med Primorsko in Švico.

Vojna med Španjsko in Zjedinjenimi državami severo-amerikanskimi? Današnja poročila so tako pesimistična, da bi morali misliti, da je vojna neizogibna. Dozdeva se, da so Zjedinjene države upravljevale kakega povoda za spor. Tega so našle v katastrofi, ki je zadela ameriško ladjo „Maine“ v kubanskem vodstvu. Zjedinjene države trde, da je Španija namenoma razpršila v zrak rečeno ladjo. Zajedno trde Zjedinjene države, da jih že čut človečnosti sili, da pohite na pomoč Kubancem, trpečim pod krutostjo Španjske uprave. Zjedinjene države se baje že prijavile Španjci, da je vojna neizogibna, ako ne nehajo sovražnosti na Kubi. Med tem pa je zavladovala tudi na Španjskem velika bojevitost in osebnim ogorčenjem odklanjajo tam zahtevo, ki so baje stavile Zjedinjene države, da bi namreč Španjska dovolila Kubi popolno neodvisnost proti primerni odškodnini v denarju. Zaslusaj, da pride res do vojne in da zmagajo Zjedinjene države, navstane za uboge Kubane usodno vprašanje, da-li niso prišli z dežja pod kap, z slabega na — slabeje.

Različne vesti.

Koncert v korist družbe sv. Cirila in Metoda. Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Trstu pripravlja v korist družbe za prihodnji mesec velik koncert, na katerem bodo sodelovali nekateri ljubljanski umetniki. Natančnejše podatke priobčimo prihodnjé.

Za družbo sv. Cirila in Metoda je nabrala gospica Nežika Gruden v gostilni Purkart, 4 krone 40 stot. na račun pokroviteljaine Trž. pedp. in bral. društva.

Ženski podružnici družbe sv. Cirila in Metoda je podarila gospa Elra Buchler (po g. Franji Ipavec) 2 Kr.

Občinski svet tržaški je imel minoli četrtak peto javno sejo.

Svet. Dollenz je priporočal napravo trotoarja v ulici Fabbio Severo, ker je tam v deževnem vremenu toliko blata, da je komaj možno gaziti ponjemo. Nadalje je priporočal, da se posuje vodnjak na trgu S. Francesco, ki je že star in bode kakor tak nedostojen na tem trgu, kjer se sedaj zidajo nove lepe stavbe. Njemu je odgovoril župan: radi trotoarja v ulici S. Francesco ni mogoče ukreniti ničesar, ker je ta cesta državna cesta in je to skrb države. Glede vodnjaka pa se stori, kar bode mogoče.

O točki povišanja plače mestnim gasilcem je podpiral svet. Dollenz predlog svet. Bratosa, naj se istim poviša plača od 10 gld. na 15 gld., kateri predlog je pa propadel. Gasilcem se poviša plača samo na 12 gld. na teden.

Občanski svet je dovolil: 5806 gld. za po-

hišne v inpanovi pisarni in za pohštvo v drugih predobah. 2615 gld. 14 nvč. za razsvetljavo drugega nadstropja v mestni hiši. 1950 gld. za popravbo občinskega muzeja. 100 gld. podpore pedagogičnemu društvu. Vnaprejšnja je bila sistemizacija jednega učiteljskega mesta in četrtega učit. asistenta za slovenske ljudske šole. Za ital. šole pa dveh učiteljev in jedne učiteljice.

Dovoljenih je bilo nadalje: 500 gld. za popravbo ribjega trga, 1862 gld. za stanarino častnikom, ki so na potu in so se ustavili v mestu, 144 gld. 99 nvč. za izgon tajcev, 2055 gld. 70 nvč. za popravbo šolskega poslopja v Rojani, 9360 gld. za vodovod v ulici Broletto, 716 gld. 23 nvč. za škropljenje sprehedov. V tajni seji je bilo nekaj imenovanj in podeljenj občinske pravice.

Torej heloti? Ne moremo drugače: zopet danes se moramo baviti s prijateljem „Amicom“, V jedni notici v številki od 19. marca pravi namreč, da tudi on, „Amico“, ve razlikovati dobre Slovence, ki žive tu, spoštovani od vseh, od dobro pozane kompanije.

Ta „kompanija“ bi bili menda mi. Hvala lepa! „Amico“ priznava torej existenco Slovencev v Trstu, in celó takih, ki so dobri ljudje in spoštovani od vseh! Potem pa ne moremo umeti „Amicovo“ jeze na nas, ko vendar ne zahtevamo drugega, nego da se tem „dobrim ljudem“ privoščimo jednake prave vsaj v — cerkvi, in ko zagovarjamo vladiko pred napadi, ki prihajajo nanj od strani občinske oblasti jedine radi tega, ker hoče dati tem „dobrim ljudem“ prilike, da bodo mogli slišati besedo božjo v svojem jeziku?!

Ali pa meni morda „Amico“, da Slovenci v Trstu smejo pač biti „dobri ljudje“, a pravic da ne smeje zahtevati nikakih — da merajo biti helotje, sužnji, ali k vedemu material, na katerem bi mogla duhovska filijalka ultraitalijanizma delati svoje eksperimente v prospeh — italijanizacije?!

Tržaški Slovenci so sicer silno ponosni na takem pripoznanju od toli ugledne strani — na pripoznanju namreč, da je tudi med njimi dobrih ljudi — ali z ulogo helotov se ne spoprijaznijo nikdar, tudi ko bi radi tega „Amico“ hotel slovesno preklicati svojo izjavo, da je tudi med Slovenci dobrih ljudi. Da, da, dobrih ljudi je med nami, še predobrih za tržaške razmere. In ravno to se maščuje nad nami, kakor pravi tisti slovenski pregovor: kdor je predober, je oslom podobon! Sreča naša pa je ta, da kažejo znamenja, da tudi slovenska zgodovinska dobrota ima svoje meje, vsaj v očigled grdim mahinacijam ljudij, ki se zbirajo okolo „Amica“.

V pojasnilo. Veselični odsek „Tržaškega podpornega in bralnega društva“ nas prosi, da pojasnimo, da temu odseku ni namen, da bi na svojo roko nabiral doneske za praznike 50-letnice Njegovega Veličanstva, ampak da hoče nabrano sveto priložiti ukupni svoti, ki jo zlože tržaški in okoličanski Slovenci ob tej priliki.

To pojasnilo smo vzeli na znanje zadovoljstvom in porabljamó te priliko, da povdarimo še enkrat, da se je na shodu rodoljubov, ki se je vršil nedavno, že sklenilo v načelu, kako proslaviti rečeni jubilej, in sicer se je doleči način, ki ugodí plemeniti želji Njeg. Veličanstva in zajedno odpomore jedni najnujnejših potreb tržaških Slovencev, sosebno pa okolice, ki toli krvavo potrebuje naraščajna domače inteligencije. Na to opozarjamo zopet in zopet vse one rojake naše, ki so namenili kaj žrtvovati v proslavo jubileja cesarjevega.

Brzojavni promet z Grško. Od sedaj naprej se morejo na Grško zopet odpošiljati zasebne tajne brzojavke.

Tukaj so — ščavi! Neki slovenski obrtnik je nevedoma začel v poznano gostilno „Dei chiedi“ na Akvedotu ter je v družbi dveh prijateljev narečil liter vina. Ker se je kuharici poznalo že na prvi pogled, da je Slovenka, vprašal je isto po slovenski: „Kuharica, kaj dobrega imate za jesti?“ Kuharica ni odgovorila ničesar, a od druge mize je vstal predobro poznani doktor, ter je zakričal: „Kva že ščavi!“ Drugi je prijel za merico, katero je z vinom vred zabrusil ob tla, vsikliknóvši: „Nella patria de Rossetti non si parla che italian!“ Nastala je prava gonja na uboge ščave!! Naši ljudje so spoznali prepozno, kam da so zašli! A jaz vprašam, je-li treba, da naši ljudje zahajajo v taka lahonska gnezda, ko imamo vse polno narodnih gostiln in v njih najboljšo postrežbo?? V

ostalem pa vidimo, kako da postopajo Lahiz z nami in kedo da ščuva. Svoji k svojim.

Rojstva in smrti v Trstu v tednu od 13. do 19. t. m. Rojenih je bilo 42 moških in 70 ženskih, umrlo 50 moških 54 ženskih.

Nagla smrt. Pri trdki Zimolo, ki se peča z pogrebi, je bil v službi 42 letni Gaston Micheloni. V soboto popoldne je šel iskat trgo za nekega mrliča. Ni se našel česar je iskal, ko se je zgrudil na tla. Ko so čuli navzoči njegov vsklik so priskočili hitro k njemu ter ga dvignili. Ali med tem, ko je prišel zdravnik z zdravniške postaje, je bil nesrečnež že mrtev. Ko je doznala o t-m njegova žena je je prišlo tako slabo, da so morali bližnji poklicati zbiravnika, ki je je pomagal. Razven žene je zapustil pokojnik še šestero otrok.

Vabilo! Podpisani vabi vse družabnike in družabnice „Delalskega podpornega društva“ na posvetovanje o sestavi novega odbora, ki se bode vršilo prihodajo nedeljo, dne 3. aprila ob 5. uri popoldne v društvenih prostorih. Ker je odbor voditelj in varuh vsakega društva, je dolžnost členom, da se zanimajo za to, kako je sestavljen isti. To resnico naj uvažujejo gg. člani tudi ob tej priliki!

Zlobec Anton,
načelnik nadzornikov.

Književnost.

Srbadija kotorska, znajoča ceniti svoje velikane, ni mogla opustiti, da ne proslavi 50-letnice književnega dela neumernega boritelja na polju srbske prosvete, presvetlega gospoda Ivana protijereja Sundečiča, srbskega pesnika. V ta namen se je ustanovil odbor podpisanih, ki bodo delali v to svrhu, do slavnosti vape čim sijajneje. Pričakovati je, da se te slavnosti udeležé vsi spoštovateljci pesnika brez razlike vere in narodnosti, sosebno pa Srbi in Hrvatje, oni, katerih bratsko slogo je Sundečič zagovarjal vsikdar.

Ta slavnost se bode vršila dne 6 (18) aprila. V Kotoru, dne 25. 3. (9. 4.) 1898.

Jovo Kadija, Ilija L. Zivanović,
predsednik, podpredsednik.
Dušan Vukašević, Bogomil Jovović,
tajnik, blagajnik.

Členi odbora:

Anton Bagatela, Damjan Bačin, Filip Zurevič,
Rade Žutkič, Antonija Krečič, Krsto Laković, Jovo Radičević, Veljko Ramadanović, Gjuro Stefanović,
Niko Zirković.

Najnovejše vesti.

Dunaj 28. O današnjem vsprejemu predsedništva zbornice poslancev, pred Njeg. Veličanstvom cesarjem se je izdal nastopni komuniké: Cesar je izrekel svoje zadovoljstvo na izvolitvi predsedništva in je povdarjal nadalje potrebo, da meritorično važne stvari pridejo čim prej v mirno in stvarno razpravo. Izrekel je tudi nado, da pride v parlamentu skoro do mirnih odnosajev.

Trst 28. Notar Rudolf Stark je premeščen iz Kanala v Gradiško.

Ženini in cenjene družine,

ki rabije trdne pohštvo in tapetarije, naj se zamudijo obiskati zalogo

Viljelma Dalla Torre
v ulici Cordainoli

(blizu trga S. Giovanni), kjer najdejo dobiček na vsem.
Via Cordainoli 2. MOJE POHIŠTVO DONESE SREČO Via Cordainoli 2,

ZALOGA POHIŠTVA

tvrdke

Alessandro Levi Minzi

TRST

Via Riborgo 21 in Piazza vecchia 2.

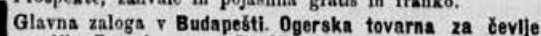
Zaloga pohštva in tapetarij vseh slogov lastnega izdelka. Bogato skladišče ogledal, vsakovrstnih slik, zimnic in pogrinjal. Na zahtevanje ilustriran cenik zastonjin franko. Naročeno blago se stavlja na parnik, ali na železniško postajo, ne da bi za to računil stroške

v Trstu, Corso Piazza S. Giacomo šte. 1.

Zunanje naročbe izvršujejo se obratno pošto.

Postrežba poštena.
Zaloga vseh vrst za uniforme po originalnih tovar-
niških cenah.

Jakob Purkart

V pritličju „Restavracija Pilsen“

župnik

Pepravičenja v tej stroki izvršujejo se točno in natamjčno.
Prodaja pripadkev. — Lastna peč za nikiliranje.

Nusle-Praga.

[REDACTED]

Vamperli novi	"	48.—	62.—
Gibbe	"	36.—	37.—
Modra galica	"	45.—	48.—
Kotli Dalmatinski novi	"	22.—	22.50
„ Puljeski	"	12.50	—
Širokve Puljeske	"	—	—
„ Grške v vanelj	"	16.50	16.75
Polenovske srednje velikosti	"	38.—	—
„ velike	"	38.—	—
„ male	"	—	—
Slaniki v velikih sodih	"	—	—
„ 1/	"	—	—

7.45 " omnibus iz Verone, Kormina, Nabrežine.
8.30 " brzovlak iz Milana, Benetk, Vidma, Nabrežin
8.55 " brzovlak z Densa zvez z Reko